



RPW/103351/2019 P

Data: 2019-12-27

24.12.2019
3.2.0/23840

00000132653

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

Warszawa, dnia 20 grudnia 2019 roku

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO (6)	
WPŁYW	ZAŁ.
2019 -12- 21	
Nr kancelaryjny	103351/2019
Przekazano do	DPR Podpis

Pani
Agnieszka Beata Kowalska
Dyrektor
Departamentu Praktyk Rynkowych
Komisja Nadzoru Finansowego

Szanowna Pani Dyrektor

w związku ze skierowanym do Związku Banków Polskich pismem Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych z dnia 4 listopada 2019 roku dotyczącym stosowania przez banki art. 70a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (prawo do wyjaśnienia dotyczące dokonanej oceny zdolności kredytowej) oraz informacjami o kierowaniu przez Komisję Nadzoru Finansowego zapytań do banków w przedmiocie stosowania przez banki ww. przepisu, Związek Banków Polskich w załączeniu przekazuje informacyjnie kopię odpowiedzi Związku Banków Polskich na przywołane pismo Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.

Z poważaniem

DYREKTOR
ZESPOŁU PRAWNO-LEGISLACYJNEGO
TADEUSZ BIAŁEK

Załączniki:

1. Pismo Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych do Związku Banków Polskich z dnia 4 listopada 2019 roku.
2. Odpowiedź Związku Banków Polskich na pismo Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych z dnia 4 listopada 2019 roku.

www.zbp.pl



PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH
Jan Nowak

Warszawa, 4 listopada 2019 r.

ZSPR.027.414.2019.MW.57580

*Wzrost
Pan in Białek
Pan in Rykielowa
in A. Jerchowca
f*

Pan
Krzysztof Pietraszkiewicz
Prezes Związku Banków Polskich
ul. Kruczkowskiego 8
00-380 Warszawa

Szanowny Panie Prezesie

w związku z nowym – obowiązującym od dnia 4 maja 2019 r.¹ brzmieniem art. 70a Prawa bankowego², zgodnie z którym klienci banków i innych instytucji upoważnionych do udzielania kredytów mają prawo do uzyskania informacji na temat czynników, w tym danych osobowych wnioskującego, które miały wpływ na dokonaną ocenę zdolności kredytowej oraz wyrokiem z dnia 27 sierpnia 2019 r. (sygn. akt IISA/Wa 2221/16), w którym Naczelny Sąd Administracyjny oddalając skargę kasacyjną od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, stwierdził, że „gdy w następstwie złożenia wniosku kredytowego nie dochodzi do zawarcia umowy z bankiem, nie ma przesłanek ustawowych legalizujących dalsze przetwarzanie przez bank danych osobowych niedoszłego klienta”, Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych zwraca się z prośbą do Pana Prezesa o stanowisko Związku Banków Polskich dotyczące przedmiotowego zagadnienia.

Przepis art. 70a ust. 1 Prawa bankowego stanowi, że wyjaśnienia dotyczące oceny zdolności kredytowej mają być udzielane na wniosek. Dotyczy to informacji na temat wszystkich produktów kredytowych dla klienta indywidualnego: kredytów i pożyczek hipotecznych, pożyczek gotówkowych, kart kredytowych, limitów odnawialnych oraz produktów kredytowych kierowanych do firm i przedsiębiorców. Przed 4 maja 2019 r. takie uprawnienie przysługiwało jedynie

¹ Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)

² Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 2187 ze zm.)

przedsiębiorcom (art. 70 ust. 5 Prawa bankowego). Inny przepis Prawa bankowego natomiast uzależnia prawo do podejmowania przez banki zautomatyzowanych decyzji kredytowych (w tym profilowania) od zagwarantowania klientowi prawa do otrzymania stosownych wyjaśnień co do podstaw podjętej decyzji, do uzyskania interwencji ludzkiej w celu podjęcia ponownej decyzji oraz do wyrażenia własnego stanowiska (art. 105a ust. 1a Prawa bankowego). Przepis ten ogranicza jednocześnie katalog danych, z których może korzystać bank dla realizacji podejmowania zautomatyzowanych decyzji kredytowych (art. 105a ust. 1b-1c Prawa bankowego).

Art. 10 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim³ stanowi, że jeżeli kredytodawca odmówi konsumentowi udzielenia kredytu konsumenckiego, przepisy art. 70a ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe stosuje się odpowiednio.

Jednocześnie w analizowanych przepisach nie został określony termin ani zakres, w którym klient może wnioskować o przedmiotowe informacje. O wyjaśnienia można wystąpić w przypadku, gdy decyzja kredytowa zostanie wydana, a z dodatkowego prawa do wyjaśnienia podstaw decyzji podjętej automatycznie można skorzystać po jej podjęciu.

W związku z powyższym, organ nadzorczy zwraca się do Pana Prezesa o odniesienie się do następujących kwestii:

- 1) czy zostały zapewnione przez banki jednolite standardy postępowania w celu realizacji prawa do wyjaśnienia dotyczącego dokonanej oceny zdolności kredytowej wnioskującego, wynikającego z art. 70a Prawa bankowego, w szczególności w zakresie terminów realizacji tego prawa, z uwzględnieniem zasad wynikających z art. 5 rozporządzenia 2016/679⁴;
- 2) czy Związek Banków Polskich przekazał bankom rekomendacje, w szczególności w zakresie:
 - a) terminów realizacji prawa do wyjaśnienia,
 - b) okresu przechowywania danych w rejestrach przetwarzania danych osobowych dla nowego celu przetwarzania;
 - c) realizacji przez banki obowiązku informacyjnego w tym aspekcie – czy klauzule informacyjne zostały dostosowane do przedmiotowych zmian Prawa bankowego; czy zostały wypracowane przez banki jednolite standardy w tym zakresie,
 - d) wskazania zakresu udostępnianych danych przekazywanych w związku z udzielaniem odpowiedzi osobom wnioskującym o te wyjaśnienia;
- 3) czy Związek Banków Polskich posiada informacje jak – w związku z wykonywaniem prawa z art. 70a Prawa bankowego - są realizowane przez banki zasady wynikające z art. 5

³ Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1083)

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018 r., s. 2)

rozporządzenia 2016/679, w szczególności zasada ograniczenia celu (art. 5 ust. 1 lit b), zasada minimalizacji danych (art. 5 ust. 1 lit c), zasada ograniczenia przechowywania (art. 5 ust. 1 lit e) oraz zasada rozliczalności (art. 5 ust. 2 oraz art. 24);

- 4) jak w praktyce jest realizowane przez banki uprawnienie wynikające z art. 70a Prawa bankowego, w szczególności czy w związku z udzielaniem odpowiedzi osobom wnioskującym o wyjaśnienie banki podają im konkretne dane osobowe, które wpłynęły na ocenę zdolności kredytowej czy przekazywane są ogólne kategorie danych;
- 5) czy i jakie rekomendacje w zakresie wskazanym w punkcie 4 Związek Banków Polskich przedstawił bankom.

Zwracam się do Pana Prezesa z uprzejmą prośbą o potraktowanie sprawy jako istotnej i pilnej.

Z wyrazami szacunku

PREZES URZĘDU
OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

Jan Nowak



16.12.2019
3.2 0/23840



00000132237

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

KRZYSZTOF PIETRASZKIEWICZ

PREZES

Warszawa, dnia 13 grudnia 2019 roku

Pan

Jan Nowak

Prezes Urzędu

Ochrony Danych Osobowych

Henryk Jędrzejewski

w odpowiedzi na pismo Pana Prezesa (w dalszej części pisma stosujemy skrót PUODO) z dnia 4 listopada 2019 roku (ZSPR.027.414.2019.MW.57580), Związek Banków Polskich (dalej: ZBP) niniejszym chciałby ustosunkować się do zagadnień oraz pytań zawartych we wskazanym piśmie.

I. Zagadnienia wstępne – wykładnia przepisu art. 70a Prawa bankowego

W zakresie przywołanego przez PUODO art. 70a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku *Prawo bankowe* (dalej: Prawo bankowe), w pierwszej kolejności należy podkreślić, iż w ocenie ZBP art. 70a Prawa bankowego – który został wprowadzony do Prawa bankowego na mocy ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. *zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)* (dalej: ustawa wdrażająca RODO) - stanowi w swej istocie przepis materialny prawa bankowego, nie zaś przepis z obszaru prawa ochrony danych osobowych. Art. 70a Prawa bankowego stanowi bowiem konsekwencję rozszerzenia przez krajowego ustawodawcę dotychczasowego art. 70 ust. 5 Prawa bankowego, który (uchylony na mocy ustawy wdrażającej RODO) w swym brzmieniu przed 4 maja 2019 roku stanowił, iż „Na wniosek ubiegającego się o kredyt przedsiębiorcy, bank przekazuje, w formie pisemnej, wyjaśnienie dotyczące dokonanej przez siebie oceny zdolności kredytowej. Opłata za sporządzenie takiego wyjaśnienia powinna być odpowiednia do wysokości kredytu.”. Art. 70 ust. 5 Prawa bankowego, który przyznawał tak określone prawo do wyjaśnienia wyłącznie przedsiębiorcom, stanowił zaś bezpośrednią implementację do

polskiego porządku prawnego art. 145 ust. 4 *Dyrektywy 2006/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe* – a więc dyrektywy regulującej funkcjonowanie instytucji kredytowych, w tym banków, nie stanowiącej aktu prawnego z obszaru prawa ochrony danych osobowych. W konsekwencji, skoro d. art. 70 ust. 5 Prawa bankowego stanowił w niewątpliwy sposób przepis materialny prawa bankowego, jego rozszerzenie w postaci art. 70a Prawa bankowego (który obecnie przyznaje prawo do wyjaśnienia osobom fizycznym, prawnym lub jednostkom organizacyjnym niemającym osobowości prawnej – nie tylko zaś przedsiębiorcom) nadal stanowi przepis tego samego rodzaju, nie będący przepisem z zakresu ochrony danych osobowych. Charakter art. 70a Prawa bankowego wynika również ze wspomnianej już okoliczności, iż przewidziane na jego gruncie prawo do wyjaśnienia przysługuje **nie tylko osobom fizycznym, lecz również osobom prawnym oraz jednostkom organizacyjnym niemającym osobowości prawnej**. Tak więc sam katalog podmiotów uprawnionych do otrzymania przedmiotowego wyjaśnienia wskazuje na materię nienależącą do obszaru prawa ochrony danych osobowych.

W szczególności więc nie można uznać art. 70a Prawa bankowego za przepis odnoszący się lub wynikający w sposób bezpośredni z przepisów *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)* (dalej: RODO). Przywołany przepis został wprowadzony przez polskiego ustawodawcę jako wynik postulatu strony społecznej (tj. Fundacji Panoptykon), która w toku prac legislacyjnych nad ustawą wdrażającą RODO wraz z ZBP wypracowała wspólne stanowisko dotyczące m.in. rozszerzenia dotychczas obowiązującego prawa do wyjaśnienia określonego w ówczesnym art. 70 ust. 5 Prawa bankowego. Tak określone zmiany miały na celu zachowanie wewnętrznej spójności systemowej przepisów Prawa bankowego, zapewniając brak konieczności wprowadzania nowej, odrębnej instytucji prawnej względem której należałoby wypracować nowe procedury w oderwaniu od wykształconych już procedur oraz praktyki banków. Art. 70a Prawa bankowego nie był jednak projektowany jako element systemu prawa ochrony danych osobowych. Wskazuje na to również samo brzmienie ww. przepisu, na gruncie którego dane osobowe nie stanowią esencji prawa do wyjaśnienia, jako iż wyjaśnienie dotyczące dokonanej przez bank oceny zdolności kredytowej obejmuje informacje na temat czynników, które miały wpływ na dokonaną ocenę zdolności kredytowej (najczęściej - w przypadku negatywnej decyzji kredytowej). Dane osobowe wnioskującego pojawiają się w przywołanym przepisie jedynie jako przykład tak określonych czynników, a więc wyłącznie jako jeden z potencjalnych elementów udzielanego wyjaśnienia: „1. Banki i inne instytucje ustawowo upoważnione do udzielania kredytów na wniosek osoby fizycznej, prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, o ile posiada zdolność prawną, ubiegającej się o kredyt przekazują, w formie pisemnej, **wyjaśnienie dotyczące dokonanej przez siebie oceny zdolności kredytowej wnioskującego**. 2. Wyjaśnienie, o którym mowa w ust. 1, obejmuje **informacje na temat czynników, w tym danych osobowych wnioskującego, które miały wpływ na dokonaną ocenę zdolności kredytowej**.”. W przypadku art. 70a Prawa bankowego dane osobowe wnioskującego pojawiają się więc jako element prawa do wyjaśnienia wyłącznie w zakresie, w jakim niezbędne jest odwołanie się do

nich w ramach udzielanego wyjaśnienia (np. imię, nazwisko). Nie stanowią one jednak o istocie tego prawa, którego *ratio legis* nie jest szeroko pojęta ochrona danych osobowych, lecz udzielenie wyjaśnień dotyczących oceny zdolności kredytowej dokonanej przez bank (lub inną upoważnioną instytucję), stanowiącej jeden z elementów systemu prawa bankowego. Warto ponadto stwierdzić, iż w ramach wyjaśnień udzielanych na podstawie art. 70a Prawa bankowego nie należy podawać wszystkich czynników, które miały jakikolwiek wpływ na ocenę zdolności kredytowej, ponieważ powinny zostać wskazane tylko te czynniki, które uznane zostały za istotne przy jej dokonaniu (tj. przesądziły o treści decyzji). Istotne jest więc wyjaśnienie dokonanej oceny zdolności kredytowej, a nie powtórzenie danych z wniosku kredytowego – w tej mierze wystarczające jest powołanie się na rzeczony wniosek kredytowy, tj. wskazanie, że – przykładowo - wynagrodzenie wskazane w takim wniosku jest niewystarczające dla uzyskania kredytu we wnioskowanej kwocie (powyższe rozumienie art. 70a Prawa bankowego zostało potwierdzone na spotkaniu roboczym ZBP z przedstawicielami Ministerstwa Cyfryzacji oraz Fundacji Panoptikon). W powyższym ujęciu, jeżeli w danym przypadku wyjaśnienie udzielone na podstawie art. 70a Prawa bankowego odnosi się do danych osobowych osoby wnioskującej o kredyt, jest to czynione niejako w sposób wtórny, tj. poprzez odniesienie się w wyjaśnieniu do danych osobowych zawartych już wcześniej we wniosku kredytowym – intencją prawa do wyjaśnienia nie jest bowiem bezpośrednie kopiowanie oraz wskazywanie danych już zawartych w tymże wniosku, a udzielenie wyjaśnień w zakresie dokonanej oceny zdolności kredytowej.

Wskazując na art. 70a Prawa bankowego jako przepis materialnego prawa bankowego należy podkreślić, iż jego charakter można wywnioskować również poprzez zestawienie go z przywołanym przez PUODO art. 105a ust. 1a Prawa bankowego. Rzeczony przepis stanowi o konieczności „zapewnienia osobie, której dotyczy decyzja podejmowana w sposób zautomatyzowany, prawa do otrzymania stosownych wyjaśnień co do podstaw podjętej decyzji”. Z treści art. 105a ust. 1a Prawa bankowego oraz przebiegu prac legislacyjnych go dotyczących wynika bowiem, iż – w przeciwieństwie do art. 70a Prawa bankowego – stanowi on bezpośrednie wdrożenie przepisów RODO, w szczególności gwarantując zgodność z art. 22 ust. 2 lit. b RODO. Kierując się zasadą racjonalnego ustawodawcy należy przy tym przyjąć, iż gdyby art. 70a oraz art. 105a ust. 1a miały rzeczywiście dotyczyć tego samego zagadnienia oraz obszaru ochrony danych osobowych, nie byłyby one sformułowane jako dwa odrębne przepisy tej samej ustawy umiejscowione w jej dwóch różnych rozdziałach. Inaczej mielibyśmy do czynienia z sytuacją, w której regulacja tego samego zagadnienia byłaby powtórzona w ramach jednego aktu prawnego. Skoro więc ustawodawca zdecydował się na odrębne sformułowanie oraz umiejscowienie obu ww. przepisów, należy przyjąć, iż dotyczą one odmiennych materii i posiadają odmienny charakter prawny.

Mając na uwadze powyższe okoliczności należy stwierdzić, iż przywołany w piśmie PUODO **art. 70a Prawa bankowego stanowi przepis materialny prawa bankowego, nie zaś przepis prawa ochrony danych osobowych.**

W tym miejscu ZBP chciałby również zwrócić uwagę na pewną nieścisłość zawartą we fragmencie pisma PUODO dot. art. 105a ust. 1b-1c Prawa bankowego. W swoim piśmie PUODO stwierdza, iż „Przepis ten ogranicza jednocześnie katalog danych, z których może korzystać bank dla realizacji podejmowania zautomatyzowanych decyzji kredytowych (art.

105a ust. 1b-1c Prawa bankowego)”. Zgadzać się co do zasady, że przepisy art. 105a ust. 1b-1c Prawa bankowego określają katalog danych w oparciu o które mogą być podejmowane zautomatyzowane decyzje, o których mowa w art. 105a ust. 1a Prawa bankowego - ZBP jednocześnie podkreśla, że katalog ten jest **katalogiem otwartym**, z tym celowościowym zastrzeżeniem, że bank przetwarza „dane niezbędne z uwagi na cel i rodzaj kredytu”. Brzmienie przepisu art. 105a ust. 1b Prawa bankowego odpowiada jego *ratio legis* i bierze pod uwagę stały postęp technologiczny i naukowy (choćby w zakresie nauk ekonomicznych, matematycznych, statystycznych, w szczególności założeń i sposobów oceny szacowania ryzyka zwrotu środków). Zgodnie z art. 105a ust. 1b: „Decyzje, o których mowa w ust. 1a, mogą być podejmowane wyłącznie w oparciu o dane niezbędne z uwagi na cel i rodzaj kredytu, **w szczególności** w oparciu o następujące kategorie danych: (...)”. W tym stanie rzeczy kategorie danych wymienione w art. 105a ust. 1b są więc wyłącznie **przykładami** danych, w oparciu o które możliwe jest podejmowanie zautomatyzowanych decyzji, o których mowa w art. 105a ust. 1a Prawa bankowego.

Odnosząc się ogólnie do przywołanego w piśmie PUODO wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego (dalej: NSA) z dnia 27 sierpnia 2019 roku (sygn. akt II SA/Wa 2221/16), ZBP sygnalizuje **poważny problem prawny wynikający ze sprzeczności pomiędzy rozstrzygnięciem zawartym w ww. wyroku NSA a przepisem art. 70a Prawa bankowego.** Jak wskazał w swoim piśmie PUODO, w wyroku z dnia 27 sierpnia 2019 roku NSA potwierdził stanowisko wyrażone wcześniej przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, że gdy w następstwie złożenia wniosku kredytowego nie dochodzi do zawarcia umowy z bankiem, nie ma przesłanek ustawowych legalizujących dalsze przetwarzanie przez bank danych osobowych niedoszedłego klienta. Tymczasem art. 70a Prawa bankowego z samej swej istoty nakazuje bankom – w przypadku złożenia przez klienta wniosku o prawo do wyjaśnienia, co następuje przede wszystkim w przypadku odmowy udzielenia kredytu – odnoszenie się właśnie do takich danych osobowych podanych wcześniej przez klienta. Jeżeli bowiem w następstwie złożenia wniosku kredytowego nie dochodzi do zawarcia umowy z bankiem, po czym klient na podstawie art. 70a Prawa bankowego składa wniosek o udzielenie mu wyjaśnienia dotyczącego dokonanej oceny zdolności kredytowej, bank jest na gruncie ww. przepisu zobowiązany do udzielenia takiego wyjaśnienia właśnie poprzez odniesienie się do danych klienta zawartych we wniosku kredytowym. **W ocenie ZBP powyższa sprzeczność wynikająca z rozstrzygnięcia zawartego w wyroku NSA z dnia 27 sierpnia 2019 roku stanowi więc istotne ryzyko prawne w zakresie stosowania art. 70a Prawa bankowego, niezależnie od innych kwestii problematycznych związanych ze stosowaniem w praktyce rozstrzygnięcia zawartego w wyroku NSA,** który nie uwzględnia także innych okoliczności związanych z obowiązkami banków, w szczególności niezbędności przetwarzania danych o zapytaniach kredytowych nie zakończonych udzieleniem kredytu dla oceny ryzyka kredytowego, co na gruncie obowiązujących przepisów RODO znajduje swoją podstawę prawną w art. 6 ust.1 lit. c) i f) tegoż Rozporządzenia (w tym zakresie ZBP skieruje do Prezesa PUODO oddzielne wystąpienie).

W powyższym kontekście ZBP chciałby ponadto wskazać na przywołaną w piśmie PUODO okoliczność, iż na gruncie art. 70a Prawa bankowego brak jest zarówno terminu jak i zakresu,

w którym klient może wystąpić do banku z wnioskiem o udzielenie wyjaśnień w trybie tegoż przepisu - w efekcie klient może więc w dowolnym momencie zwrócić się do banku o przedmiotowe wyjaśnienia. Jednocześnie jednak przywołany wyrok NSA stwierdza, iż w przypadku nie zawarcia umowy bank nie ma dalszych podstaw do przetwarzania danych osobowych. ZBP chciałby wskazać, iż powyższa sprzeczność jest szczególnie istotna w kontekście art. 6 ust. 1 lit. b) oraz lit. c) RODO: „1. Przetwarzanie jest zgodne z prawem wyłącznie w przypadkach, gdy - i w takim zakresie, w jakim - spełniony jest co najmniej jeden z poniższych warunków: (...) b) przetwarzanie jest niezbędne do wykonania umowy, której stroną jest osoba, której dane dotyczą, lub do podjęcia działań na żądanie osoby, której dane dotyczą, przed zawarciem umowy; c) przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze; (...)”. Oznacza to, że tak określone przetwarzanie danych dokonywane w związku z art. 70a Prawa bankowego jest uprawnione zarówno w celu dokonania oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego - na podstawie art. 6 ust. 1 lit. b-c RODO, jak i w celu obrony banku przed ewentualnymi roszczeniami kierowanymi wobec banku przez osoby, które złożyły wniosek kredytowy ale nie zawarły umowy z bankiem - na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów prawa, z uwzględnieniem okresów przedawnienia roszczeń określonych w powszechnie obowiązujących przepisach prawa.

II. Odpowiedzi na pytania zawarte w piśmie PUODO

Odpowiadając zaś na szczegółowe pytania zawarte w piśmie PUODO, ZBP poniżej wskazuje swoje stanowisko względem każdego z pytań.

Ad. 1) ZBP chciałby podkreślić, iż jego pierwotną intencją było ujednoczenie praktyki banków w zakresie stosowania art. 70a Prawa bankowego poprzez zapisy przygotowanego przez ZBP *Kodeksu dobrych praktyk w zakresie przetwarzania danych osobowych przez banki i rejestry kredytowe* (mającego stanowić kodeks postępowania w rozumieniu art. 40 RODO; dalej: Kodeks). Kwestia prawa do wyjaśnienia uregulowanego w art. 70a Prawa bankowego została bowiem bezpośrednio zaadresowana w projekcie Kodeksu (przesyłanego już kilkakrotnie do UODO) - w szczególności, jednym z elementów projektowanego Kodeksu jest załącznik nr 10 stanowiący przykładowy wzór tak określonego wyjaśnienia, w ramach którego zawarto przykłady istotnych czynników, które można wskazać jako mające wpływ na ocenę zdolności kredytowej. Z informacji dostępnych ZBP wynika, iż przy realizacji prawa do wyjaśnienia określonego w art. 70a Prawa bankowego istotna część banków opiera swoją praktykę na propozycjach rozwiązań zawartych w projekcie Kodeksu. W tym miejscu należy jednak wskazać, iż wbrew początkowym założeniom ZBP, Kodeks nie został jeszcze zaakceptowany przez PUODO. Po dwóch latach od momentu jego złożenia do UODO (styczeń 2018 roku), przygotowany przez ZBP projekt Kodeksu jest bowiem nadal uzgadniany z UODO, czekając na zatwierdzenie ze strony tegoż organu (ostatnie spotkanie konsultacyjne z przedstawicielami UODO w tej sprawie miało miejsce w lipcu br.). W efekcie – jako niezatwierdzony przez PUODO – projekt Kodeksu nie może być formalnie uznany za wiążący. ZBP chciałby jednocześnie wskazać, iż pismem z dnia 9 kwietnia 2019 roku Prezes ZBP przekazał bankom-członkom ZBP informacje na temat zmian w ustawie Prawo bankowe

wynikających z ustawy wdrażającej RODO, w tym wprowadzenia nowego art. 70a Prawa bankowego oraz jego treści, *ratio legis* i znaczenia w bieżącej działalności banków. Należy przy tym zauważyć, iż ZBP nie ma obiektywnej możliwości całościowego, szczegółowego zweryfikowania oraz potwierdzenia, czy obecnie w praktyce we wszystkich bankach obowiązują „jednolite standardy postępowania w celu realizacji prawa do wyjaśnienia dotyczącego dokonanej oceny zdolności kredytowej wnioskującego, wynikającego z art. 70a Prawa bankowego, w szczególności w zakresie terminów realizacji tego prawa, z uwzględnieniem zasad wynikających z art. 5 rozporządzenia 2016/679”.

Ad. 2) Odnośnie zagadnienia, czy ZBP przekazał bankom rekomendacje w zakresie:

a) „terminów realizacji prawa do wyjaśnienia” - w przepisach Prawa bankowego brak jest tak określonych terminów stąd też ZBP nie wskazywał bankom żadnych konkretnych rekomendacji w tym zakresie;

b) „okresu przechowywania danych w rejestrach przetwarzania danych osobowych dla nowego celu przetwarzania” – ZBP nie wskazywał bankom żadnych konkretnych rekomendacji w tym zakresie;

c) „realizacji przez banki obowiązku informacyjnego w tym aspekcie – czy klauzule informacyjne zostały dostosowane do przedmiotowych zmian Prawa bankowego, czy zostały wypracowane przez banki jednolite standardy w tym zakresie” - ZBP nie wskazywał bankom żadnych konkretnych rekomendacji w tym zakresie;

d) „wskazania zakresu udostępnianych danych przekazywanych w związku z udzielaniem odpowiedzi osobom wnioskującym o te wyjaśnienie” – jak już wskazano wyżej, jednym z elementów projektowanego Kodeksu jest załącznik (załącznik nr 10) stanowiący przykładowy wzór tak określonego wyjaśnienia, w ramach którego zawarto przykłady istotnych czynników, które można wskazać jako mające wpływ na ocenę zdolności kredytowej. Na gruncie projektu Kodeksu są to przykładowo:

- dane o kwalifikacjach, miejscu zatrudnienia i źródle dochodu - forma zatrudnienia, staż pracy, wykształcenie i wykonywany zawód, sektor gospodarki, itp.;
- dane o gospodarstwie domowym i wydatkach - stan cywilny, wiek i liczba osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego, koszty utrzymania gospodarstwa domowego, zobowiązania pozabankowe w tym: alimentacyjne, pożyczki pozabankowe, inne zobowiązania cywilnoprawne oraz wynikające z orzeczeń sądów i decyzji organów administracji publicznej, itp.;
- dane o miejscu pobytu i zamieszkania – miejsce pobytu, miejsce zamieszkania, okres zamieszkania, tytuł prawny do zajmowanego lokalu itp.;
- dane o wysokości i stabilności dochodu - dochód zadeklarowany na wniosku kredytowym, dochód potwierdzony w formie zaświadczenia o zarobkach i/lub historii rachunku z innego banku, dochód oszacowany przez bank, itp.;
- dane o posiadanych i **wnioskowanych** zobowiązaniach kredytowych, **w tym informacje pochodzące z rejestrów kredytowych** - kwota miesięcznych rat kredytów, okres

kredytowania, kwota kredytu, waluta kredytu, opóźnienia w spłacie kredytów, przebieg realizacji zobowiązań, w tym postępowania windykacyjne i zajęcia egzekucyjne itp.;

- dane dotyczące relacji klienta z bankami - historia współpracy, realizowane operacje, obroty i salda na rachunkach, **składane wnioski** i dyspozycje, itp.;

- informacje dotyczące postępowań upadłościowych, w tym upadłości konsumenckiej;

- dane posiadane przez bank lub dostępne w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej oraz Krajowym Rejestrze Sądowym, dotyczące prowadzonej działalności gospodarczej - dane ewidencyjne i dane z rejestrów publicznych, wyniki oraz prognozy finansowe, liczba pracowników, forma rozliczenia i stan zobowiązań publiczno-prawnych oraz wobec pracowników i kontrahentów, itp.;

- dane dotyczące zobowiązań kredytowych pochodzące z rejestrów kredytowych oraz informacje gospodarcze pochodzące z biur informacji gospodarczej;

- powiązania osobowe, organizacyjne i kapitałowe z innymi podmiotami.

Ad. 3) *Odnosnie „informacji jak – w związku z wykonywaniem prawa z art. 70a Prawa bankowego – są realizowane przez banki zasady wynikające z art. 5 rozporządzenia 2016/679, w szczególności zasada ograniczenia celu (art. 5 ust. 1 lit. b), zasada minimalizacji danych (art. 5 ust. 1 lit. c), zasada ograniczenia przechowywania (art. 5 ust. 1 lit. e) oraz zasada rozliczalności (art. 5 ust. 2 oraz art. 24)” ZBP ponownie wskazuje, iż – zwłaszcza przy obecnym braku zatwierdzenia Kodeksu przez PUODO - ZBP nie ma obiektywnej możliwości całościowego, szczegółowego zweryfikowania tak określonych informacji dotyczących praktyki banków w powyższym zakresie. ZBP może jedynie w sposób ogólny potwierdzić, iż z dostępnych mu informacji wynika, iż w swej codziennej działalności banki w sposób priorytetowy traktują konieczność zapewnienia prawidłowej, pełnej realizacji zasad określonych w art. 5 RODO.*

Ad. 4) *Odnosząc się do zapytania „jak w praktyce jest realizowane przez banki uprawnienie wynikające z art. 70a Prawa bankowego, w szczególności czy w związku z udzielaniem odpowiedzi osobom wnioskującym o wyjaśnienie banki podają im konkretne dane osobowe, które wpłynęły na ocenę zdolności kredytowej czy przekazywane są ogólne kategorie danych” ZBP wskazuje, iż ze względu na wcześniej wspomniane przyczyny nie ma całościowej wiedzy w zakresie szczegółów realizacji przez poszczególne banki prawa do wyjaśnienia określonego w art. 70a Prawa bankowego. Tak jak wspomniano wcześniej, według informacji posiadanych przez ZBP część banków udziela wyjaśnień w oparciu o przykładowy wzór zawarty w załączniku nr 10 do projektu Kodeksu, a także wykorzystuje swoje dotychczasowe doświadczenia i praktykę w stosowaniu art. 70 ust.5 Prawa bankowego. Jednocześnie należy podkreślić, iż prawo do wyjaśnienia określone w art. 70a Prawa bankowego jest obecnie przedmiotem pogłębionej analizy ZBP, co – oprócz wspomnianego już wcześniej pisma Prezesa ZBP z dnia 9 kwietnia 2019 roku – znajduje odzwierciedlenie m.in. w spotkaniach roboczych ZBP z przedstawicielami Ministerstwa Cyfryzacji oraz Fundacji Panoptikon (jako strony społecznej) poświęconych ww. prawu. Wnioski z dotychczasowych spotkań wskazują m.in. na okoliczność, iż wyjaśnienie wydane na podstawie art. 70a Prawa bankowego, dotyczące dokonanej przez bank oceny zdolności kredytowej, powinno mieć indywidualny charakter (odpowiedź powinna opierać się na czynnikach dotyczących klienta, w tym jego*

danych osobowych), mieć zamknięty charakter (nie zawierać zwrotów typu „itp.”) oraz wskazywać tylko te czynniki, które uznane zostały za istotne przy dokonaniu oceny zdolności kredytowej (tj. przesądziły o decyzji; tym samym nieprawidłową praktyką jest podawanie wszystkich czynników, które miały jakikolwiek wpływ na ocenę zdolności kredytowej). Istotne jest więc wyjaśnienie dokonanej oceny zdolności kredytowej, a nie powtórzenie danych z wniosków. Wyjaśnienie powinno zawierać informację o czynnikach, w tym danych osobowych, które miały wpływ na ocenę zdolności kredytowej. Nie ma przy tym oczekiwania podawania przez bank, jakie informacje (np. w postaci wysokości wynagrodzenia) są prawidłowe, żeby uzyskać wnioskowany kredyt. Nie chodzi bowiem o przekazanie klientowi instrukcji, jak dane we wniosku powinny wyglądać w sytuacji danego klienta, aby otrzymać kredyt. Konsekwentnie nie ma oczekiwania dotyczącego ujawniania wag i znaczenia poszczególnego czynnika dla całej zdolności kredytowej (w sensie wartościującym lub poprzez procentowe określenie znaczenia). Indywidualny charakter wyjaśnienia powinien uwzględniać rozróżnienie, czy dotyczy pozytywnej, czy negatywnej oceny zdolności kredytowej. Powyższe rozumienie art. 70a Prawa bankowego zostało potwierdzone na spotkaniu roboczym ZBP z przedstawicielami Ministerstwa Cyfryzacji oraz Fundacji Panoptykon.

Analizy oraz prace ZBP dokonywane w powyższym zakresie – zwłaszcza przy braku zatwierdzenia Kodeksu przez PUODO – nie mogą być jednak uznane za całościową informację na temat praktyki całego sektora bankowego w zakresie stosowania art. 70a Prawa bankowego. W tym względzie należy podkreślić, iż każdy z banków jest indywidualnie odpowiedzialny za sposób oraz formę implementacji ww. przepisu Prawa bankowego.

Ad. 5) Jak już wskazano wcześniej, prawo do wyjaśnienia określone w art. 70a Prawa bankowego zostało zaadresowane w postanowieniach projektu Kodeksu, w tym m.in. w formie załącznika nr 10 do Kodeksu stanowiącego przykładowy wzór wyjaśnienia, w ramach którego wskazano przykłady istotnych czynników, które można wskazać jako mające wpływ na ocenę zdolności kredytowej (szczegółowy opis załącznika – zob. ad. 2). Przepis art. 70a Prawa bankowego był również przedmiotem wspomnianego już wyżej pisma Prezesa ZBP z dnia 9 kwietnia 2019 roku, zawierającego informacje na temat zmian w ustawie Prawo bankowe wynikających z ustawy wdrażającej RODO.

Przekazując powyższe wyjaśnienia chciałbym prosić o ich przyjęcie i jednocześnie możliwość odbycia spotkania w trybie roboczym, podczas którego moglibyśmy w szczególności przedstawić kwestie dotyczące stosowania w praktyce prawa do wyjaśnienia, o którym mowa w art. 70a Prawa bankowego.

Wojciech Szewczyk
inf